

İran'da Rejim Krizi ve Bölgesel Dengeler

49 sene önce bir halk ayaklanması ile ABD'nin yakın müttefiki Şah Rıza Pehlevi yönetimini yıkarak İran İslam Devrimini gerçekleştiren İran halkı bu kez, 1979'da dini lider Ayetullah Humeyni önderliğinde kurulan teokratik esaslara dayalı Molla Rejimini sarsmaktadır.

İskender OKYAY

İçinde bulunduğumuz 2026 yılının Ocak ayının ilk günlerinde ekonomik koşulların dayattığı güçlükleri gerekçe göstererek başlayan halk ayaklanması kısa zamanda ülkenin hemen her yanına yayılmıştır.

Giriş

İran makamları, gösterilerin büyük ölçüde ABD ve İsrail'in gizli servisleri CIA ve Mossad elemanlarının marifetiyle yönlendirildiği savını ileri sürmekte, bu itibarla rejimin kendini korumak maksadıyla gerekli her türlü önlemi almaya kararlı olduğunu bildirmektedirler. Bu süreçte ABD Başkanı Donald Trump'ın göstericilere şevk veren ve rejim değişikliğine yol açacak eylemleri gerekirse askeri operasyonlarla destekleyebilecekleri yönündeki açıklamaları, büyük ölçüde ekonomik gerekçelerle başlamış olan protesto gösterilerinin, İran yönetiminin eylemlerin dış mihraklar tarafından organize edildiği ve

"İran makamları, gösterilerin büyük ölçüde ABD ve İsrail'in gizli servisleri CIA ve Mossad elemanlarının marifetiyle yönlendirildiği savını ileri sürmekte, bu itibarla rejimin kendini korumak maksadıyla gerekli her türlü önlemi almaya kararlı olduğunu bildirmektedirler."

rejimi yıkmak amacını taşıdığı yolundaki söylemini haklı çıkartacak duruma düşmesine yol açmıştır. İran'daki son halk ayaklanması her ne kadar dış yaptırımların ve İran'ın para birimi Riyal'deki sert düşüşünün ekonomiyi bir kırılma noktasına taşıyarak geniş toplum ke-

simleri için ülkenin yaşam koşullarını taşınamaz hale getirmiş olması nedeniyle çıkmış olsa da kuşkusuz gerek son eylemlerin gerek bundan öncekilerin temelinde, rejimin, derin tarih bilincine ve zengin bir kültüre sahip İran halkını 21. yüzyılda yaklaşık yarım asırdır ortaçağdan kalma teokratik yaşam biçimine zorlayan baskıcı yapısının yattığı yadsınamayacak bir gerçektir. Ocak ayında başlayan ve İran güvenlik güçlerinin sert baskısı ile şimdilik sönümlenmiş gibi görünen ayaklanmanın sonuçlarının ne olacağını

bu aşamada kestirmenin, bunun bir dış müdahaleye gerekçe olarak kullanılıp kullanılmayacağının ve eğer bir müdahale yapılırsa bunun olası sonuçlarının

ne olacağının net olarak görülmesi halen pek mümkün değildir. ABD'nin en azından İran'ı ablukaya alacak şekilde deniz gücünü bölgede konumlandırması, İran rejiminin 1979 yılından bu yana karşılaştığı en ciddi varoluş tehdidinin bertaraf edilmekten çok uzak bir noktada olduğunu göstermektedir.

İç Gelişmeler

2026 Ocak ayında başlayıp hızla yoğunlaşan protesto gösterileri İran'daki Molla Rejiminin kan dökerek üstesinden gelmeye çalıştığı ilk halk ayaklanması değildir. Rejimin kurulduğu 1979 yılından bu yana İran yönetiminin korku ve baskı üzerine oturttuğu yapı sık sık çeşitli protesto gösterileri, hak arayışları ve geniş çaplı halk ayaklanmalarıyla karşı karşıya kalmıştır. İç ayaklanmalar her seferinde, rejimin kurucusu Ayetullah Humeyni tarafından 1979 yılında, Anayasa'ya göre iç düzeni sağlamak, devrimi korumak ve "sapkın hareketleri" önlemek amacıyla bizzat kurulan gönüllü bir milis teşkilatı olan Devrim Muhafızları tarafından kanlı bir şekilde bastırılmıştır. 2000'li yıllardan bu yana içerideki başlıca huzursuzluklara bir göz atmak gerekirse, bunları;

- 1999 yılında Salam adlı reform yanlısı gazetenin kapatılması üzerine başlayan öğrenci ayaklanmaları, beş öğrencinin Devrim Muhafızlarınca öldürülmesi, belirsiz sayıdaki öğrencinin kaybolması ve 1500 dolayında öğrencinin de tutuklanması,
- Dönemin Cumhurbaşkanı Mahmud Ahmedinejad'ın 2009 Cumhurbaşkanlığı seçimlerini ikinci kez kazanmasının hileli olduğunu öne süren rejim karşıtlarının iddiaları ile başlayan protestolar sonucu onlarca İranlının Devrim Muhafızları tarafından öldürülmesi, binlerce göstericinin tutuklanması,
- Artan petrol fiyatlarının neden olduğu ekonomik kriz nedeniyle 2019 Kasım ayında başlayan ve 20 kente yayılan gösterilerin yine güvenlik güçlerince, "Kanlı Kasım" olarak anılacak ölçüde şiddet kullanımıyla bastırılması,
- Eylül 2022'de Jina Mahsa Amini adlı kız öğrencinin ahlak polisi tarafından öldürülmesi ile başlayan protesto gösterilerinde onlarca kadının katledilmesi, onlarcasının idama mahkum edilmesi ve binlercesinin tutuklanması olarak sıralamak mümkündür.

Görüleceği üzere İran yönetimi içerde ekonomik ya da sosyal haklar nedeniyle halktan gelen her türlü talebi rejimin varlığına yönelik bir tehdit olarak algılamakta, sorunların kökenine inmek ya da zaman içerisinde katı dini muhafazakâr baskı anlayışını halkı tatmin edecek ölçüde çağdaş bir seviyeye taşımak yerine toplumu şiddet kullanımıyla baskı altında tutmayı tercih etmektedir. Bu anlayışın kısa vadede olmasa da orta ve uzun vadede kırılmaya mahkûm olduğu aşîkardır.

Ocak 2026'da ekonomik gerekçelerle başlayan halk gösterilerine karşı rejimin yine aynı refleksi göstererek protestoları kanlı bir şekilde bastırma-ya yöneldiği anlaşılmaktadır. İnternet erişiminin de tümüyle kapatıldığı bir ortamda bazı insan hakları kuruluşlarının verdiği rakamlara göre altı binin üzerinde göstericinin güvenlik güçleriyle çatışmalarda öldürüldüğü, tutuklananların sayısının on binlere ulaştığı tahmin edilmekte, bazı tutukluların idam cezası istemiyle yargılandıkları, bunlardan süratle idam edilenlerin bulunduğu bilinmektedir.

Dış Gelişmeler

Rejim açısından İran'daki son ayaklanma, dışarıda gelişen bölgesel güç mücadeleleri ve genel olarak değişen global dengeler bağlamında bir kesişme noktasında karşısına çıkan birbirine bağlı ikili yapı arz eden göz ardı edilemeyecek derecede önemli bir tehdit niteliğindedir. Son dönemde İsrail'in, Gazze'ye yönelik 2023 sonunda başlattığı ve bir katliama dönüşen işgaliyle birlikte gerek üst düzey İran'lı yöneticilere gerek İran'ın sınırları dışındaki tüm müttefiklerine karşı yoğun bir imha harekâtına

giriştiği görülmektedir. Bunları kısaca hatırlamak gerekirse;

- İsrail'in Gazze'yi işgali, Filistinli paramiliter örgüt Hamas'ı büyük ölçüde etkisiz hale getirmiştir. Bilindiği üzere İran İslam Cumhuriyeti 1990'lı yılların başından bu yana Hamas'a askeri eğitim ve ciddi mali destek sağlamakta idi. Hamas'ın İsrail tarafından büyük ölçüde etkisiz kılınmasıyla birlikte İran kendi toprakları dışındaki önemli bir ortağını kaybetmiştir.

- 19 Mayıs 2024'te dönemin İran Cumhurbaşkanı İbrahim Reisi'nin helikopterinin şüpheli bir biçimde düşmesiyle ülkenin güvenlik zaafî ortaya çıkmıştır.

- 17 ve 18 Eylül 2024 tarihlerinde bir Mossad operasyonu neticesinde Lübnan'daki 1500'e yakın Hizbullah militanının haberleşme aygıtlarının eş zamanlı olarak patlatılmasıyla saf dışı bırakılması, bu olaydan bir hafta sonra Hizbullah lideri Hasan Nassrallah'ın Beyrut'a İsrail hava kuvvetleri tarafından düzenlenen saldırıyla öldürülmesi İran'ın bölgedeki bir diğer müttefikinin de etkisinin azaltılması sonucunu doğurmuştur.

- 31 Temmuz 2024'te Hamas lideri İsmail Haniye'nin Tahran'da bir suikast sonucu öldürülmesi keza Hamas'a indirilen bir diğer ağır darbe olmuştur.

- 13 Haziran 2025'te başlayan ve 12 gün süren, İran Genel Kurmay Başkanı, Devrim Muhafızları Komutanı, Kuvvet Komutanları, nükleer bilim insanlarının da aralarında bulunduğu 1200'den fazla İran vatandaşının hayatını kaybettiği, ABD ve İsrail ordu unsurlarının İran nükleer tesislerini vurduğu saldırı bu

kez doğrudan İran topraklarına yapılan müdahale olarak kayıtlara geçmiştir. Bu savaş sırasında İsrail'in de İran füzelerine hedef olduğunu ve 28 İsrail vatandaşının öldüğünü hatırlamakta yarar vardır.

- Tüm bu gelişmelere 2024 sonunda Suriye'deki Esad rejiminin yıkılmasını da eklemek gerekmektedir. Zira bu değişim, İran'ın yakın stratejik ortağı olan Başer Esad yönetimindeki Suriye'ye 2010'dan bu yana tahmini 50 milyar ABD dolarına ulaşan yatırım yapmış olması² bölgedeki belki en önemli müttefikini yitirmesi anlamına gelmektedir.

Diğer taraftan esasen petrol zengini olan İran'ın³ ekonomisini bir türlü ayağa kaldıramamasının temelinde, Molla Rejiminin kuruluşundan bu yana benimsediği, hatta resmi bildirilerinde de kullandığı "Büyük Şeytan ABD", "Küçük Şeytan İsrail" söylemiyle şekillenen dış politikasının körüklediği ABD ambargolarının yattığını da görmek gerekmektedir. İran rejimi kuruluşundan bu yana varlığını sürdürmeyi, içeride gerektiğinde sınırsız güç kullanımıyla bir baskı rejimi yaratarak, dışarıda ise İslam devrimi ideolojisini ihraç ederek çevresinde bir güvenlik kuşağı oluşturmak yoluyla koruma anlayışı üzerine oturtmuştur.

ABD ve İsrail'in Müdahale Olasılığı

İran rejiminin, Esad liderliği döneminde Suriye'nin, Yemen'de Hutsilerin, Irak'ta ağırlıklı olarak Şii milis güçlerin ya da Filistin'de Hamas, Lübnan'da Hizbullah gibi yapıların finansmanının getirdiği

² Carnegie Endowment adlı NGO adına Nicole Grajewski'nin kaleme aldığı "Why Did Iran Allow Bashar al-Assad's Downfall" başlıklı, 9 Aralık 2024 başlıklı makalesi.

³ OPEC verilerine göre İran dünya petrol rezervinin yaklaşık %12'sine, doğal rezervinin ise %15'ine sahiptir.

yük ve amiyane tabirle "batı karşıtı" olarak tanımlanabilecek dış politikası nedeniyle karşı karşıya kaldığı uluslararası izolasyonun maliyeti neticesinde bozulan ekonomisi, içeride büyük halk yığınlarının hoşnutsuzluk içerisinde rejime karşı ayaklanmasına neden olan kısır bir döngüye evrilmiştir. Dışarıdaki güvenlik çemberinin büyük ölçüde tasviye edildiği süreçte içerideki halk ayaklanması İran rejimini hızla bir kırılma noktasına götürmektedir.

Bu ortamda, ABD'nin son birkaç hafta içerisinde bölgeye USS Abraham Lincoln uçak gemisi dahil önemli sayıda donanma unsuru ve savaş uçağı sevk ederek, çevre ülkelerdeki askeri üslerinde bazı hazırlıklara girişmesi, İran'ın nükleer tesislerine ABD ve İsrail güçlerince Haziran 2025'te yapılan saldırılardan sonra muhtemelen daha geniş çaplı yeni bir müdahaleye hazırlandığı iddialarını güçlendirmektedir. ABD Başkanı Trump'ın demeçleri de bu kanıyı pekiştirmektedir.⁴ Son dönemde ABD'de bir kesim böyle bir müdahalenin İran'daki rejimin yıkılmasını hızlandıracağı

savunurken karşıt görüştekiler ise silahlı müdahalenin başvurulması gereken en son çare olduğunu, zira askeri müdahalenin bölgeye yayılma riski taşıdığı değerlendirmesini dile getirmektedirler.⁵ Bu çerçevede, ABD'nin ilk etapta İran'ı yeniden hava gücüyle vurmaktan ziyade etkili bir deniz ablukasıyla uyguladığı ambargoyu ağırlaştırması daha

⁴ 28 Ocak 2026 tarihinde bir açıklama yapan Başkan Trump, büyük bir donanmanın İran'a doğru yolda olduğunu bildirerek, İran'a anlaşma yapma çağrısında bulunmuş ve "zamanın tükeniğini" kaydetmiştir. (Hürriyet)

⁵ <https://www.msn.com/en-us/news/politics/gop-lawmakers-split-on-us-military-intervention-to-fulfill-trump-s-calls-for-regime-change-in-iran/ar-AA1VIAjY>

olası görünmektedir. İran'a doğrudan silahlı bir müdahalenin rejimin de elindeki tüm imkanlarla İsrail'e ve bölgedeki ABD üslerine, hatta deniz unsurlarına füze saldırılarını tetikleyebilecektir. Diğer taraftan Lübnan, Irak ve Yemen başta olmak üzere bölgede İran güdümlündeki güçlerin ne oranda çatışmaya müdahil olacaklarını kestirmek de çok kolay görünmemektedir. Son dönemde uluslararası basında sıklıkla, İran'ın Çin'den geliştirilmiş hava savunma füze sistemleri tedarik ettiği yolunda haberler yer almaktadır.⁶ İran'daki gösterilerin sürdüğü sırada Trump'ın "müdahale yolda" şeklindeki açıklamasının arkasını hemen dolduramamasında askeri hazırlıkların devam etmesi kadar İran'ın oluşturabileceği tehdit derecesinin ne olabileceğinin tam olarak kestirilememesinin de etkili olduğunu düşünmek mümkündür. ABD İran'a müdahale ile uzun süreli bir vekalet savaşı içerisinde yer almayı kesinlikle tercih etmeyecektir. Özellikle Trump yönetiminin içeride karşılaştığı siyasi ve ekonomik sorunlar bağlamında bu dönemde ucu açık bir maceradan uzak durmaları daha akılcı görünmektedir. Benzer çekincelerin

⁶ <https://www.thedefensenews.com/news-details/China-Secretly-Delivers-HQ-9B-Air-Defense-Systems-to-Iran-in-Emergency-Airlift-Amid-Strike-Fears/>

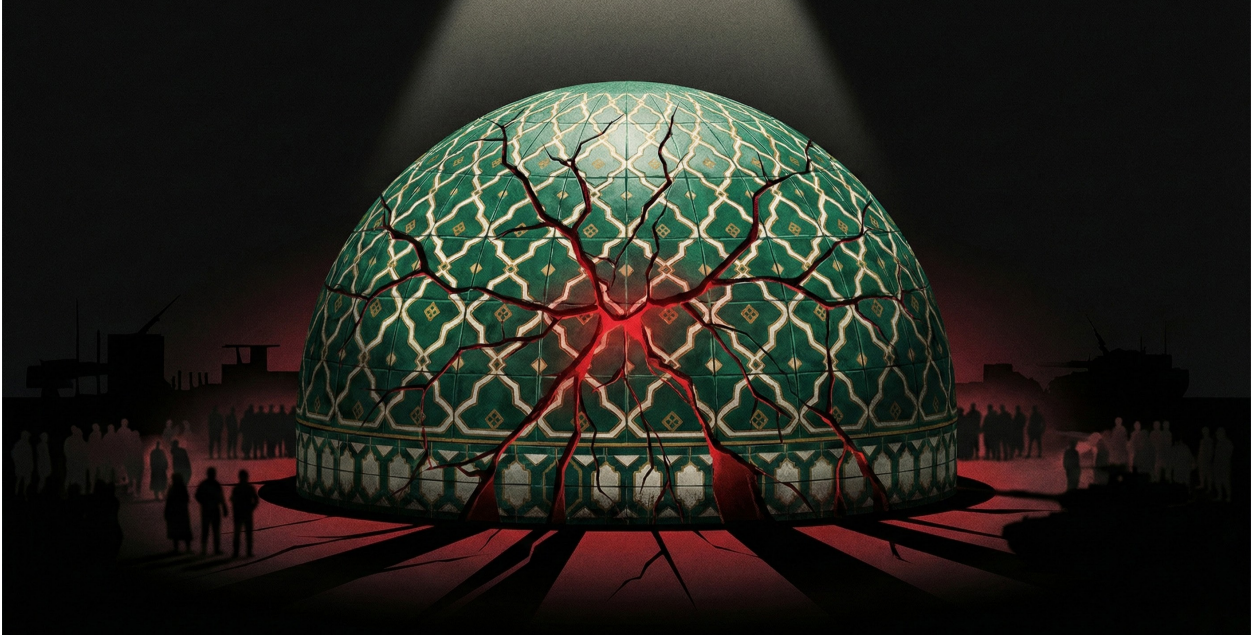
ABD'nin bölgedeki müttefiki İsrail için de geçerli olduğunu söylemek mümkündür. Nitekim İsrail Başbakanı Benjamin Netanyahu'nun Ocak ayı başında İran'a saldırı amaçlarının bulunmadığının Rusya Federasyonu yönetimi tarafından İran'a iletilmesini istediği yolundaki haberler⁷ ve ahiren yine Netanyahu'nun İran'ın saldırması durumunda Tahran'a şiddetle yanıt verecekleri yolundaki demeci⁸ İsrail'in de mevcut şartlar altında İran'a bir müdahaleyi tercih etmediğinin göstergeleri olarak algılanabilecektir.

Kuşkusuz İran yönetimi de çevresinde artan tehdidin farkındadır ve gerekli tedbirleri alma gayretindedir. İran'lı yetkililer olası ABD müdahalesine sert yanıt verecekleri, saldırganların pişman olacakları gibi retorik söylemlerin yanı sıra daha mantıklı ve ikna edici olan İran rejiminin yıkılmasının Ortadoğu'da derin etkiler yaratacağı, bir kaos ve belirsizlik sürecine sürükleyeceği gibi iddialarda da bulunmaktadır.⁹ İran'ın elinde tuttuğu ve her fırsatta gündeme getirdiği

⁷ <https://www.aa.com.tr/en/middle-east/israel-s-netanyahu-asked-russian-president-to-pass-message-to-iran-denying-attack-plans-report/3790784>

⁸ https://www.timesofisrael.com/liveblog_entry/netanyahu-repeats-warning-against-iran-making-grave-mistake-of-attacking-israel/

⁹ <https://www.msn.com/en-us/news/world/iran-warns-middle-east-will-collapse-if-government-falls-amid-us-threats/ar-AIUSoJk>

ya da kullandığı bir diğer koz da Hürmüz Boğazı'nın kapatılmasıdır. İran'lı yetkililer Hürmüz'ün tüm kontrolünün kendilerinde olduğu iddiasındadırlar¹⁰. Buna karşın, İran'ın olası bir ABD ablukası ya da saldırısına karşılık Hürmüz Boğazını uzun süreli kapatmasının¹¹ öncelikle İran'a daha fazla zarar verecek olduğu gerçeği dikkate alındığında pek uygulanabilir görülmemektedir. Dünya petrol ve doğal gaz tedarikinin %20-25'sinin geçtiği Hürmüz Boğazı'nın uzun süreli kapanması kuşkusuz başta Avrupa ülkeleri olmak üzere dünyadaki petrol ve doğal gaz alıcısı ülkeleri gerek tedarik güclüğü gerek yükselen fiyatlar nedeniyle kaçınılmaz olarak etkileyecektir. Ancak, bu ülkeler kısa zamanda farklı tedarik yolları üzerinden gereksinimlerini karşılayabileceklerdir. Oysa İran'ın Hürmüz'ü kapatması bir anlamda kendi boğazını da sıkması sonucunu getirecektir. Zira zaten ağır bir buhran içerisindeki ekonomisi ABD ambargosuna rağmen özellikle Çin'e ihraç ettiği petrolden elde ettiği gelir kesildiğinde çok daha derin bir krizle karşı karşıya kalacaktır.

¹⁰ <https://www.middleeastmonitor.com/20260128-iran-says-it-has-complete-control-of-strait-of-hormuz-as-threat-of-war-with-us-looms/>

¹¹ <https://www.memri.org/jttm/poster-attributed-iranian-media-threatens-close-strait-hormuz-sink-us-aircraft-carriers>

Bu itibarla Hürmüz Boğazı kozu İran rejimi için varlığını korumasını sağlayacak güçlü bir unsur olarak görünmemektedir. ABD'nin Molla Rejimine hem iktidarını sürdürebileceği hem de mevcut krizden onurlu bir çıkış imkanı tanıyan bir çözüm önerisi sunması halinde İran'ın bunu ABD tarafından istenilecek tavizleri kısmen vererek kabul etmesi ihtimalini ortaya çıkartabilecektir. ABD açısından da İran'daki rejimin değişmesi ya da değişmemesinin birincil öneme haiz olmadığı, hedefin İran yönetimini bir şekilde istenilen raya oturtmak olduğu anlaşılmaktadır. Trump'ın gösterilerin başında rejimin sert karşılık vermesi durumunda müdahale edeceklerini açıklamasına rağmen son beyanlarında müdahale tehdidini nükleer anlaşmanın sağlanması koşuluna bağlaması bu yaklaşımın en belirgin göstergesidir.

Sonuç

ABD'de dönemin Başkanı Jimmy Carter yönetiminin 1978-79 yıllarında İran toplumunun laik soldan radikal dinci sağa kadar tüm kesimlerini kapsayan geniş katılımlı ayaklanmasının, Sovyetler Birliği'nin bölgede etkin olmasına imkan verecek Marksist bir devrime dö-

nüşmesi endişesi, aynı zamanda henüz Paris'te sürgünde bulunduğu sırada temasa geçtikleri Humeyni ve ekibinin ihtiraslı İslam Cumhuriyeti kurma hedefini tam olarak kavrayamaması, Şah Rıza Pehlevi'nin ülkeden kaçmasının ve ordunun etkinliğinin hızla erozyona uğramasının belki de en önemli nedenleri olmuştur. Söz konusu dönemde ABD yönetimi içerisindeki İran'a ilişkin bölünmüşlük de izlenecek siyasetin ne olacağı hususunda çok kritik bir dönemde belirsizlik yaşanmasına yol açmaktadır. 2026 yılında, ABD – İran krizinde gelişmeler incelendiğinde 1979'dakine benzer bir durumun yine hasıl olduğu izlenimi edinilmektedir. Trump yönetiminin de bu süreçte ayaklanmanın hangi yöne evrilebileceği konusunda net bir öngörüye sahip olamadığı, keza eğer gerçekleştirilecek ise askeri bir müdahalenin hangi çapta yapılacağı ve sonuçlarının ne olabileceği hususunda tahmin yürütmekte zorlandığı görülmektedir.

Yukarıda da değinildiği üzere, ABD ve elbette İsrail tarafından tercih edilecek en ehven seçeneğin nokta vuruşlarla hükümetin ve Devrim Muhafızlarının etkisinin kırılarak rejimin yıkılması ve kısa sürede kurulacak, ABD'nin ve genel olarak batının, nükleer programdan vazgeçilmesi ile devrim ihracı ve bölgede İran kontrolünde hareket eden milis yapıların desteklenmesinden imtina edilmesi olarak özetlenebilecek taleplerini karşılayacak yeni bir hükümetle İran'ın yola devam etmesi olacaktır. Ancak böyle bir gelişmenin gerçekleşme olasılığının yok denecek kadar az olduğunu baştan belirtmenin yararı vardır. Bunun haricinde, askeri müdahale sonrası oluşacak kaos ortamında

"Trump'ın gösterilerin başında rejimin sert karşılık vermesi durumunda müdahale edeceklerini açıklamasına rağmen son beyanlarında müdahale tehdidini nükleer anlaşmanın sağlanması bu yaklaşımın en belirgin göstergesidir."

Devrim Muhafızlarının iktidara el koyarak ülkeyi daha radikal bir yöne çekmesi veya İran Ordusunun saldırılara karşılık vererek başta İsrail olmak üzere ABD üslerinin bulunduğu Suudi Arabistan, Katar, BAE gibi ülkelerde sadece askeri tesisleri değil petrol rafinerileri gibi hassas noktaları da vurarak Ortadoğu'nun genelinde bir karmaşaya yol açılmasına neden olmak ya da mevcut rejimin korunarak ABD taleplerinin yerine getirilmesi gibi farklı senaryoların gerçekleşebileceği de tartışılmaktadır. Dolayısıyla Trump yönetiminin sonuçları muğlak bir askeri operasyona girişmesinin ne derece mümkün olabileceği hususu belirsizliğini korumaktadır. Öte yandan Trump'ın ve dolayısıyla ABD'nin inandırıcılığını koruyabilmesi için askeri müdahaleden, İran tarafından ciddi bir taviz verilmediği takdirde tümüyle vazgeçmesinin çok zor olacağı da hesaba katılmalıdır. Trump'ın, iç politikadaki sıkışıklığı, hem dikkatleri başka yöne çekmek maksadıyla sonuçları

bilinmese de bir maceraya atılma hem de böyle bir angajmandan süratle sıyrılacak konsantrasyonunu ve enerjisini tümüyle içeriye yoğunlaştırmak gibi iki zıt seçeneği gündeme getirmektedir.

İran rejiminin ise birincil önceliği kuşkusuz tüm olumsuz koşullara rağmen varlığını sürdürebilmektir. Ancak, bunu sağlayabilmek için ABD'nin talepleri olan nükleer kapasitesinin kontrol altına alınmasına boyun eğmesi ve İsrail'e tehdit oluşturan dış siyasetinden vazgeçmesinin ne derece mümkün olacağı cay-ı sualdir. Rejimin adeta varlık nedenleri olan bu iki unsurun ortadan kalkması bir anlamda kendisinin de çöküşü anlamına gelecektir. Nitekim, İran makam-

larından, Trump'ın tüm tehditlerine rağmen herhangi bir taviz sinyali gelmediği gibi ton giderek daha da serleşmektedir.

Son tahlilde, güç kullanılmadan her iki tarafın beklentilerinin diplomatik kanallardan karşılanmasının mümkün olup olmadığı meselenin özünü teşkil etmektedir. Türkiye dahil bölge ülkeleri bu hususta tarafları ikna çabasıdadır.

ABD, dış politikasının ana enstrümanı olan güç gösterisini İran konusunda da son dakikaya kadar oynama kararlılığı içerisinde görünmektedir. Trump yönetiminin halen beklentisi muhtemelen savaş baskısı ve ekonomik abluka ile bir süre sonra İran yönetiminin boyun eğmesidir. Bu beklenti ABD Dışışleri Sekreteri Marco Rubio'nun ABD kongresinde yaptığı son açıklamada, İran rejiminin en zayıf döneminde olduğu yolundaki ifadesiyle de örtüşmektedir.¹² Bu gerçekleşmediği takdirde ABD'nin, Haziran 2024'teki saldırılarda tamamlanamamış olan nükleer tesislerin daha etkili bir şekilde vurularak devreden çıkartılması, füze depolarının imha edilmesi ve mümkün olduğu takdirde üst düzey siyasilerin hedef alınması şeklinde

bir askeri harekate girişmesi söz konusu olacaktır. Ancak böyle bir saldırı, yukarıda da belirtildiği şekilde, karşı hamlelerle ABD silahlı kuvvetleri ve İsrail başta diğer müttefiklerinin alma ihtimali bulunan zaiyatın ötesinde, iç ayaklanmayı kanlı bir şekilde de olsa kontrol altına almış olan rejimin içeride dış düşmana karşı yeniden bir birlik oluşturması ve kısmen de olsa kaybettiği meşruiyetini yeniden kazanması riskini beraberinde getirecektir.

1979 yılından bu yana çağının çok gerisinde bir yönetim anlayışıyla İran halkını baskı altında yöneten Molla Rejiminin, dışarıdan yapılacak ve İran'ın parçalanma riskini de beraberinde getirecek bir askeri müdahaleden ziyade iç baskılarla ve dışarıdan dayatma yerine içeride oluşacak bir muhalefet yoluyla iktidardan uzaklaştırılması gerek İran halkı gerek Ortadoğu coğrafyası halkları için en iyi çözüm yolu olacaktır.

¹² <https://jewishinsider.com/2026/01/marco-rubio-iran-regime-protests-military-strikes-venezuela/>